

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
POBOČKA V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1966

BRNO 1967

v prostoru bývalé pískovny mezi Náklem a Mezicemi uchoval J. Svozil osudíčko slezského typu a bronzovou člunkovou sponu mladohalštatského typu

Bezpečně latenským nálezem je drobný bronzový závěsek, objevený také v prostoru stavebních prací na Podsedkách.

Z návrší mezi slatinami severovýchodně od Příkaz, které je nazýváno Za muškáty, získal J. Svozil v roce 1952 devět přeslenů. Nalezl je při orbě V. Zbořil. Jeden z přeslenů je podobný eneolitickým, dva jsou vybroušeny z latenských střepů a ostatní je možno podle úpravy zařadit do stejného, nebo mladšího období.

Jediným nálezem z germánského osídlení je ve Svozilově sbírce střep nalezený na sídlištní ploše nad říčkou Cholinkou severozápadně od Příkaz.

Dále je ve sbírce J. Svozila řada středověkých a mladších střepů z různých míst v obci, které dokládají plynulý vývoj obce nejméně od 12. století do dnešní doby.

Poznámky:

¹ J. Wankel, Časopis vlastivědného musea v Olomouci VI, 1889, 53.

² J. Ondráček, AR XV, 1963, 405.

³ J. Wankel, l. c.

⁴ J. Wankel, l. c.; K. Fišara, Pravěk IV, 96; J. Vrbka, Náklo a Příkazy.

ANTROPOLOGICKÝ POSUDEK O KOSTRÁCH Z PŘÍKAZ

Okres Olomouc

MILAN STLOUKAL

K antropologickému posudku byly dány pozůstatky dvou osob z hrobů v Příkazech. V prvním případě šlo o zlomky lebky, které byly nalezeny v únětickém hrobě, kde byly také odkryty čelenka, hřívna a náramky, v druhém případě o silně poškozenou kostru v hrobě s nálezy nitranského typu.

Zlomky lebky z prvního hrobu je možno přisoudit mladé ženě, zemřelé asi ve věku 30 až 40 let. Z lebky se zachoval zlomek čelní šupiny se středně vyklenutou glabellou a mírně zaříznutým kořenem nosu a zlomky obou kostí temenních a šupiny týlní; na jejich styku jsou patrné otevřené švy, které pouze na vnitřní desce jeví náznak srůstání. Kromě toho je zachován zlomek levé poloviny horní čelisti se všemi osmi trvalými zuby a první trvalý molár z pravé poloviny horní čelisti; chrup je středně obroušen (abrase 2. stupně), všechny zachované zuby jsou bez kazů. Všechny fragmenty jsou nápadně gracilní, ale při určování pohlaví bereme také ohled na výbavu hrobu.

Lebka z druhého, nitranského hrobu, je sice silně poškozená, ale přece je možno zjistit aspoň nejdůležitější metrické charakteristiky:

největší délka lebky (I) — 182 — dlouhá,
největší šířka lebky (8) — 133?? — úzká,
výška lebky (17) — 135 — vysoká,
délkošířkový index lebky (I 1) — 73,2 ? — dolichokranní,
délkovýškový index lebky (I 2) — 74,2 — ortokranní,
šířkovýškový index lebky (I 3) — 101,5 ? — akrokranní,
kapacita lebky vypočítaná — 1350 — aristencefalní.

Lebka je gracilní, má typicky ženský tvar čela se zcela plochou glabellou, plochými nadočnicovými oblouky a horním okrajem očních, kořen nosu je zcela plochý, mělký. Temeno tvoří plochý oblouk, který přechází v klenutý týl, bradavkové výběžky jsou velmi malé, supramastoideální hrana není téměř vůbec znatelná. V normě vertikální má lebka tvar ovoиду, jsou patrné zcela otevřené středně složité švy. Obličej není sice možno změřit ani rekonstruovat, ale charakter jednotlivých jeho fragmentů jasně ukazuje na to, že byl úzký. Dolní čelist je gracilní. Chrup v obou čelistech je jen mírně obroušen, bez kazů a bez intravitálních ztrát - / 6 5 4 3 2 / / 2 3 4 5 6 7 8
- 7 6 / 4 3 2 1 / 2 3 / 5 6 7 -

Postkraniální skelet je gracilní, pánevní kosti jsou výrazně ženského tvaru, dlouhé kosti mají malé, dokonale přirostlé hlavice. Na základě délek dobře zachované levé tibie, obou humerů a obou kostí vřetených byla vypočítána výška postavy na 163,5 cm, tedy vysoká postava. Asi v polovině diafýsy pravé klíční kosti je vřetenovité ztlustění, povrch kosti je houbovitě změněn a vpředu je porušen defektem velikosti asi 11 × 23 mm, kterým se otvírá oválná konkavita zabírající celou šíři kosti. Podle posudku MUDr. L. Vyhnánka nejsou rozeznatelné známky, které by svědčily pro posttraumatický stav; je možno pouze konstatovat cystu diafýsy pravého klíčku.

Kostra, nalezená v nitranském hrobě v Příkazech, patřila ženě, která zemřela asi ve věku 30 až 40 let. Typologické určení je nesnadné pro špatnou zachovalost nálezu; jde o gracilní lebku dolichoideálního tvaru a zřejmě úzkého obličjeje, jde však při tom o člověka vysoké postavy.

ANTHROPOLOGISCHE BEURTEILUNG DER SKELETTE
AUS PŘÍKAZY
Bezirk Olomouc

Zur anthropologischen Beurteilung wurden die Überreste zweier Personen gegeben, eine aus einem ünëticer Grab und die zweite aus dem Grab mit den Funden des Nitra-Typus. In beiden Fällen handelt es sich um Überreste einer Frau, die wahrscheinlich zwischen 30. und 40. Lebensjahr gestorben ist. In dem ersten Falle sind nur Bruchstücke der Schädelknochen erhalten, in dem zweiten können wir auch einige metrische Daten feststellen, aus denen unter anderen die dolichoide Form des Schädels sichtbar ist. In dem rechten Schlüsselbein dieses Skelettes wurde eine Zyste festgestellt.

ZACHRAŇOVACÍ VÝZKUM
NA KELTSKÉM SÍDLIŠTI V MISTRĚNĚ
Okres Hodonín
KAREL LUDIKOVSKÝ

Uvedené naleziště je známo především birituálním keltským pohřebištem v trati „Trávníky za kostelem“, zachraňovaným J. Gabrielem¹ a doplněným výzkumem V. Dohnala a J. Ondruše² i staršími nálezy ze sídliště z písečníků Vadasova a Matějкова v trati „Rolka“.³ Úpravou terénu ve vybraných částech těchto dnes již opuštěných pískoven vznikly nové parcely vhodné pro stavbu rodinných domků. Nepotřebné části strží byly zčásti využity k exploataci stavebního materiálu nebo upravovány svahováním na zahrady atd. Průvodním jevem je sesouvání a ničení keltských sídelních objektů. Z těchto důvodů bylo nevyhnutelné přikročit k záchrannému výzkumu, který se soustředil v roce 1966 na nejvíce ohrožené okrajové části terénu, zčásti již s narušenými nebo bezprostředně ohroženými sídelními jámami. Půdní profil sestává z písčité ornice 0,2–0,3 m mocné, která přechází v hnědý písek (asi 0,5 m vrstva) a nížeji v čistý, žlutý písek. Kulturní vrstva na sídlišti je různě mocná: od nepatrné podornicové vrstvy až po 0,5–0,6 m mocné kry v těch částech terénu, které tuto koncentraci svým tvarem umožňovaly.

Ze sídelních objektů byly odkryty tři stavby. První zemnice byla zahlobena téměř 1,6 m pod úroveň dnešního terénu. V jihovýchodním nároží měla menší lavičku -- sestupný schod, při jihozápadním nároží v oblém výklenku pozůstatky topeniště, vymodelovaného ze spráše a propáleného do červeného odstínu. Výlučně výrobní charakter této chaty byl dovozen nálezy tyglíků se stopami zlata a bronzu, zlomky bronzové slitiny, strusky, železných a bronzových předmětů atd. Druhá polozemnice byla zachráněna pouze zčásti a zasahovala do hloubky 1,02 m pod úroveň dnešního terénu. Dochovaná část měla podélný tvar s nepravidelnou kratší stěnou a dvěma kůly rozloženými na podélné ose. Koncová protilehlá část byla narušena jednak válcovitou jámou (patrně středověkou), jednak těžbou písku. Třetí zemnice měla lichoběžníkový tvar se zaoblenými rohy a dvěma nosnými kůly ve středu kratších stěn: celková hloubka stavby od povrchu byla 1,7 m. Obě naposled jmenované chaty lze považovat za stavby spíše obytného charakteru nebo stavby s funkcí plnění obojí účel (s takovým druhem výroby, který dovozoval i současné obytné využití prostor). Chaty č. 1 a 3 vzhledem k značnému zahlobení pod úroveň dnešního terénu je třeba považovat za zemnice. Výzkum čtvrté chaty musil být pro pokročilou roční dobu přerušen a jeho dokončení odloženo na příští rok.

Dosavadní stav výzkumu nedovoluje stanovit pevnou charakteristiku jednotlivých staveb ani urbanistickou strukturu dochované části sídliště. Vedle značného množství keramiky, nástrojů aj. předmětů je datování sídliště podepřeno nálezy spon spojené konstrukce (bronzových i železných), zlomkem skleněného, kobaltově modrého náramku atd. a je v soulase se staršími nálezy, které byly na této lokalitě zachráněny.

Poznámky:

¹ J. Filip, AR V, 1953, 332–336, 346–361, 369–372; Keltové ve střední Evropě, 401 aj.

² V. Dohnal–V. Ondruš, Výzkum na latěnském pohřebišti v Mistrěně u Kyjova. AR XVI, 1964, 169–179, obr. 58–59, 64–67.

³ Uvedme jen: I. L. Červinka, Kyjovsko v pravěku, 33, obr. 61; A. Procházka, Galská kultura na Vyškovsku, 16, 17; J. Filip, AR V, 1953, 356; L. Horáková-Jansová Pam. arch. XLVI, 1955, 155 a n., E. Šimek, Poslední Keltové na Moravě, Brno 1958, 260.

RETTUNGSGRABUNG
AUF DER KELTISCHEN SIEDLUNG IN MISTRĚN
Bezirk Hodonín

Der eingeführte Fundort ist vor allem durch das birituale keltische Gräberfeld in der Flur „Trávníky za kostelem“ bekannt, wo J. Gabriel¹ Bergungsaktionen und V. Dohnal und J. Ondruš² eine

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1966

Vydává: Archeologický ústav ČSAV, pobočka v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulik, DrSc.

Redaktoři: Dr. J. Říhový a dr. I. Peškař

Překlady: Dr. R. Tichý a E. Tichá

Kresby: B. Ludikovská

Na titulní stránce: Bronzové kování ze slovanského hradiska v Mikulčicích

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné.